

Nová edice společného díla Mozarta, Salieriho a Cornettiho

LUKÁŠ M. VYTLAČIL

Antonio Salieri – Wolfgang Amadeus Mozart – Cornetti: *Per la ricuperata salute di Ofelia*, editor Timo Jouko Herrmann, Friedrich Hofmeister Musikverlag, Leipzig 2016

„**M**oji Pražané mi rozumějí.“ Tato okřídlená věta je jedním ze symbolů kontaktů hudebního skladatele Wolfganga Amadea Mozarta (1756–1791) s Prahou. Zájem o jeho osobu u nás neutichá ani nyní, jak dosvědčují světově oceňované výsledky domácích badatelů. Pozornost v loňském roce upoutal také nález tří drobných skladeb, uskutečněný v Národním muzeu – Českém muzeu hudby. Jedná se o zhudebnění části básně *Per la ricuperata salute di Ofelia*, zajímavé především faktem, že se na něm společně rovnou měrou po jedné písni podíleli hudební skladatelé Antonio Salieri (1750–1825), Cornetti a již zmíněný Mozart. Italský text k nim napsal Lorenzo da Ponte, libretista řady Mozartových i Salieriho oper. Uvedený titul vyšel tiskem v roce 1785 u vídeňského dvorního tiskaře Josepha von Kurzböck a dlouho byl považován za ztracený, než jej roku 2015 znovu objevil německý muzikolog Timo Jouko Herrmann, který též připravil jeho edici. Díky ní se hudební veřejnosti zpřístupňuje dílo, které je další částí mozaiky k měnícímu se pohledu na vztah těchto skladatelů. Síla mystifikace Puškinovy hry a Formanova filmu zapříčinila, že Mozart a Salieri jsou vnímáni jako nesmiřitelní konkurenti, byť se tento názor podařilo v odborných kruzích již dávno vyvrátit. *Ofelia* je navíc dokladem přímé umělecké spolupráce mezi oběma komponisty. Jak už to však v našem světě bývá, není odpovědí bez otázek. Velkou neznámou je totiž osoba třetího skladatele, neboť o Cornettim není vůbec nic známo.

Písňe s italským textem jsou určeny pro vokální hlas a bas, který není očíslován. Nevelká díla se v edici vejdu na pouhou jednu stranu. Salieriho píseň *Lascia la greggia*, o *Filide* se pohybuje v rozsahu d'–e", Mozartova *Quell'agnelletto candido* využívá rozpětí d'–g" a Cornettiho skladba, zkomponovaná na tentýž text jako Salieriho, jen s drobnými stylistickými úpravami, je potom exponována mezi c' až a". Všechny tři písňe nesou střední tempová označení: Andante pastorale, Andante či Larghetto. U Salieriho a Mozarta najdeme též několik pokynů k dynamice.

Samotná Herrmannova edice se skládá z úvodního komentáře s krátkou revizní zprávou, v němž se editor zabývá historií a genezí písni i charakteristikou libreta a hudby, přičemž se oboje snaží zasadit do kontextu děl da Ponteho, Mozarta i Salieriho. Tyto texty jsou zde otištěny v německém a anglickém jazyce. Následuje kritická edice trojice písni

v původní podobě pro hlas s basovou linkou a za ní hned následuje editorská verze s vypracovaným partem pro klávesový nástroj. V tomto případě zde editor výslovně předepíše klavír, ovšem part se může hrát stejně dobře také na cembalo. Na konci partitury dílo uzavírá textová edice původní podoby celého libreta Lorenza da Ponte a jeho německý překlad. Publikace je připravena velmi pečlivě a s příjemně přehlednou notografií, včetně podložení textu.

Edice písní od Salieriho, Mozarta a Cornettiho bezpochyby představuje kvalitní a zajímavý příspěvek jak k mozartovskému bádání, tak i pro potřeby hudební provozovací praxe.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Rytina, Johann Joseph Neidl podle reliéfu Leonharda Posche, 1789 / Engraving, Johann Joseph Neidl based on a relief by Leonhard Posch, 1789

NM-ČMH-HHO F 4514

Antonio Salieri (1750–1825)

Rytina / Engraving, Johann Gottfried Scheffner, ca. 1800

NM-ČMH-HHO F 24

A New Edition of a Joint Work by Mozart, Salieri, and Cornetti

LUKÁŠ M. VYTLAČIL

Antonio Salieri – Wolfgang Amadeus Mozart – Cornetti: *Per la ricuperata salute di Ofelia*, editor: Timo Jouko Herrmann, Friedrich Hofmeister Musikverlag, Leipzig 2016

“**M**y Prague people understand me.” This famous sentence is one of the symbols of the contacts between the composer Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) and Prague. There is still undying interest in Mozart in the Czech Republic, as is shown by the worldwide acclaim for the findings of Czech scholars in this field. A discovery of three minor works at the National Museum – Czech Museum of Music also attracted attention last year. This involves a musical setting of part of the poem *Per la ricuperata salute di Ofelia*, which is interesting primarily because the composers Antonio Salieri (1750–1825), Cornetti, and Mozart, whom we have already mentioned, worked jointly on it, each contributing one song. The Italian text for the work was written by Lorenzo da Ponte, the librettist for a number of Mozart’s and Salieri’s operas. The work in question was published in print in 1785 by the Viennese court printer Joseph von Kurzböck, and it was long regarded as lost until it was rediscovered in 2015 by the German musicologist Timo Jouko Herrmann, who has also prepared the edition of the work. Thanks to the edition, a work has been made available to the musical public, adding another piece to the mosaic of the changing view of the relationship between these composers. As a result of the powerful mystique of Pushkin’s play and Forman’s film, Mozart and Salieri are perceived as having been intransigent rivals, although such an idea was long ago refuted in expert circles. *Ofelia* is additionally documentation of direct artistic collaboration between the two composers. As is, however, usual with things in this world, there is no answer that is without questions. The identity of the third composer is a great mystery, because absolutely nothing is known about Cornetti.

The song settings of the Italian text are intended for voice with an accompanimental bass line lacking figured bass notation. In the edition, these little works fit on just one page. The range of Salieri’s song *Lascia la greggia, o Filide* spans from d’ to e’’, Mozart’s *Quell’agnelletto candido* uses the range from d’ to g’’, and Cornetti’s composition, based on the same text as Salieri’s, but with some minor stylistic alterations, lies in the range between c’ and a’’. All three songs have indications for a moderate tempo: Andante pastorale,

Andante, and Larghetto. In the music by Salieri and Mozart, we also find a few markings for dynamics.

Herrmann's edition consists of introductory commentary and a brief editor's report, in which the editor deals with the history and genesis of the songs and the characteristics of the libretto and music, trying to place both into the context of the works of da Ponte, Mozart, and Salieri. These texts are printed in the edition in German and English. There follows a critical edition of the three songs in their original form for voice with a bass line, and immediately thereafter is an edited version with a part arranged for a keyboard instrument. In this case, the editor explicitly calls for piano, although the part could be played just as well on harpsichord. At the end of the score, the edition concludes with the text of the entire libretto by Lorenzo da Ponte in its original form and in a German translation. The publication has been prepared very carefully, with pleasantly clear musical notation, including the placement of the text.

This edition of songs by Salieri, Mozart, and Cornetti unquestionably represents a high-quality, interesting contribution to Mozart research while also being practical for use by performers.

Antonio Salieri – Wolfgang Amadeus Mozart – Cornetti: Per la ricuperata salute di Ofelia

Tisk, Joseph von Kurzböck, Vídeň 1785, titulní strana a fol. 7' / Print, Joseph von Kurzböck, Wien 1785, title page and fol. 7'

NM-ČMH-HHO B 4858